

РОЛЬ КУРАТОРА АКАДЕМГРУПИ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІНТЕРЕСУ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ

УДК 37.013.42

Леся Смеречак, викладач кафедри соціальної педагогіки та корекційної освіти
Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка

РОЛЬ КУРАТОРА АКАДЕМГРУПИ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІНТЕРЕСУ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ

У статті розглядаються основні аспекти роботи кураторів академгруп в умовах ВНЗ. Стверджується, що належним чином організована діяльність наставників академгруп виступає важливою умовою цілеспрямованого формування професійного інтересу майбутніх соціальних педагогів.

Ключові слова: академічна група, куратор, соціальний педагог, методоб'єднання.

В статье рассматриваются основные аспекты работы кураторов академгрупп в условиях ВУЗА. Утверждается, что должным образом организованная деятельность наставников академгрупп выступает в качестве важного условия целеустремленного формирования профессионального интереса будущих социальных педагогов.

Ключевые слова: академическая группа, куратор, социальный педагог, методобъединение.

In the article the basic aspects of work of counsels of academic group are examined in the conditions of INSTITUTE of higher. It becomes firmly established that the properly organized activity of tutors of academic group comes forward as an important condition of the purposeful forming of professional interest of future social teachers.

Key words: academic group, counsel, social teacher, methodical association.

Постановка проблеми. У системі позааудиторної роботи чільне місце належить діяльності кураторів академічних груп. Від нього значною мірою залежить морально-психологічний клімат у групі, успішність соціальної адаптації першокурсників до нового виду навчально-виховної системи, орієнтація в правах та обов'язках, ставлення студентів до навчання, наукової діяльності, формування інтересу до майбутньої професійної діяльності. Педагог-наставник академічної групи планує свою роботу відповідно до "Положення про куратора студентської групи".

За словником основних термінів і понять з організації навчального процесу у вищих навчальних закладах (З. Тимошенко, О. Тимошенко), куратор – це "науково-педагогічний працівник випускової кафедри, професор або доцент, який призначається наказом ректора за поданням декана відповідного факультету, відповідає за формування і контроль за реалізацією індивідуального навчального плану студента" [5, 33].

Дещо іншою є позиція В. Сергєєвої, яка акцентує увагу на особливостях вибору кураторів і доводить правомірність думки про те, що наставник академічної групи не обов'язково повинен мати багаторічний досвід роботи і бути викладачем профільної кафедри [4, 48].

Організаційно-виховну роботу зі студентами куратор здійснює за планом, затвердженим заступником декана з виховної роботи й узгодженим з річним планом роботи факультету. Куратор спрямовує свої зусилля на формування у

студентів здорового способу життя, розкриття їхніх задатків, здібностей, творчого потенціалу, відчуття соціальної значущості обраної професії, здатності адекватно оцінювати власні можливості та рівень професіоналізму. У своїй діяльності він надає студентам педагогічну та психологічну підтримку, організовує коло інформаційного простору студента, налагоджує зв'язок між студентами і керівництвом факультету та університету; сприяє ефективному навчанню студентів та організації їхнього робочого дня, їх професійній орієнтації; залучає до позааудиторної роботи та забезпечує її неперервність; підтримує діяльність студентського самоврядування (сенат, парламент, старостат, студентські деканати, ради).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Зміст діяльності куратора академгрупи та його роль у процесі виховання студентської молоді розкрито у працях І. Авдєєвої, В. Алфімова, Р. Абдулова, І. Мельникової, С. Романової, В. Сергєєвої, І. Соколової та ін.

Психолого-педагогічні особливості виховної діяльності кураторів академічних груп у вищих закладах освіти розкривають у своїх працях В. Базилевич, Є. Винославська, П. Колесник, Н. Косарева, Н. Лосєва, Б. Сасенко, В. Сергєєва та ін.

Як показав аналіз наукових джерел, комплексного дослідження ролі куратора академгрупи у формуванні професійних інтересів, зокрема у соціальних педагогів, не здійснювалося.

Отже, існує низка протиріч між вимогами, що

РОЛЬ КУРАТОРА АКАДЕМГРУПИ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІНТЕРЕСУ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ

висуваються до куратора, реальним станом його професійної діяльності та можливостями позааудиторної роботи.

Мета статті полягає у науковому обґрунтуванні особливостей діяльності куратора академгрупи у педагогічному університеті.

Виклад основного матеріалу. Куратори академічних груп повинні вивчати інтереси студентів, рівень активності долучення до різних форм позааудиторної роботи, розуміння її значущості, спрямованість на пізнання різних об'єктів та суб'єктів соціально-педагогічної взаємодії, мотиви навчання, сформованість емоційної культури.

З метою вивчення ролі кураторів у формуванні професійних інтересів майбутніх соціальних педагогів ми провели опитування наставників академічних груп Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Було запропоновано дати відповіді на такі запитання: 1. Як часто Ви проводите виховні години зі студентами закріпленої академгрупи (планові та позапланові)? 2. Чи володієте Ви повноцінною інформацією про кожного студента групи? 3. Які методики вивчення особистості Ви використовуєте для роботи зі студентами? 4. Чи берете Ви до уваги інтереси та побажання студентів при плануванні роботи з групою? 5. Чи узгоджуєте Ви планування роботи з іншими кураторами академічних груп? 6. Які інтерактивні форми та методи роботи, спрямовані на професійне виховання студентської молоді, Ви використовуєте у своїй роботі?

Результати проведеного дослідження засвідчили, що куратори академічних груп загалом виконують план виховної роботи повністю, але здебільшого діяльність їх обмежується плановими рамками. Нами було встановлено, що студенти не відчують належного мотиваційного впливу зі сторони кураторів.

Цікавим, на наш погляд, виявилось порівняння тем виховних заходів запропонованих кураторами академічних груп та студентами. Тематика виховних заходів останніх значно ширше відображала особливо гострі питання сьогодення, пов'язані з проблемами підготовки до шлюбно-сімейних стосунків, статевого виховання дітей і молоді, ціннісними орієнтаціями молоді, конфліктними ситуаціями між студентами та викладачами, життєвими проблемами й особистими невдачами, засобами їх подолання, духовними переживаннями, комунікативними бар'єрами у спілкуванні з об'єктами соціально-педагогічної роботи.

Вартими уваги є пропозиції студентів щодо необхідності розширення тематики зустрічей з провідними спеціалістами, які працюють у галузі соціальної педагогіки та соціальної роботи, частоти їх проведення, урізноманітнення видів та тематики тренінгів, що, на їх думку, сприятиме розширенню кола інтересів до різних видів соціально-педагогічної діяльності. Зокрема, студенти висловили побажання щодо зустрічей із соціальними педагогами, вихователями пенітенціарних закладів, соціальними гувернерами, практикуючими психологами, які працюють в онкологічних та наркологічних диспансерах.

Зазначимо, що робота куратора академічних груп з різними курсами відрізняється за змістом, формами та методами роботи та вимагає дотримання диференційованого та індивідуального підходу до студентів. Чітко визначений зміст роботи кураторів, спрямований на формування професійних інтересів майбутніх соціальних педагогів, повинен сприяти забезпеченню послідовності, наступності у досягненні визначених завдань професійної підготовки.

Найбільшої уваги куратора потребують першокурсники, які стикаються з новими для них соціально-педагогічними ситуаціями: нова форма організації навчання, зміна місця проживання, особливості комунікативної взаємодії учасників навчально-виховного процесу, система оцінювання знань тощо. Ефективність їхньої професійної підготовки, формування інтересу до майбутньої професії значною мірою залежать від успішної адаптації до навчальних умов та сприяння у цьому процесі кураторів.

У роботі зі студентами перших курсів куратор повинен:

- ознайомити першокурсників з історією та традиціями навчального закладу, факультету;
- організувати зустрічі з працівниками бібліотеки (факультетської та університетської) з метою надання інформації про режим та правила користування літературою;
- враховуючи специфіку професії соціального педагога, повідомити студентів про можливість користування літературою у міських та районних центрах соціальних служб для молоді, вказавши їх адресу;
- надати інформацію про наявність комп'ютерного класу, мережі Internet та правила доступу до них;
- довести до відома основні ідеї Болонської декларації;
- ознайомити зі специфікою оцінювання знань за модульно-рейтинговою системою навчання;

РОЛЬ КУРАТОРА АКАДЕМІЧНОЇ ГРУПИ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІНТЕРЕСУ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ

- проінформувати про нормативні правила навчання;
- довести до відома студентів інформацію про діючі гуртки, студії, клуби факультету, університету;
- виявити рівні сформованості професійних інтересів;
- проаналізувати мотиви обрання професії;
- ознайомити з професіограмою соціального педагога.

Особливої уваги наставника академічної групи потребують: сироти, напівсироти, вихідці з неблагополучних та дистантних сімей, студентські сім'ї, інваліди, вихідці з багатодітних сімей, постраждалих внаслідок Чорнобильської катастрофи та зон стихійного лиха тощо.

Робота зі студентами другого курсу передбачає вироблення у них здатності адекватно оцінювати власні можливості та потреби їх удосконалювати; спрямованість на вдосконалення навичок самостійної навчальної роботи; розвиток інтересу до різних видів соціально-педагогічної діяльності; активізацію навчально-пізнавальної діяльності; підтримку ініціативності; залучення до різних напрямів волонтерської роботи.

На третьому курсі необхідно залучати студентів до наукової роботи профілюючої кафедри; участі у студентських конференціях та науково-методичних семінарах із залученням провідних спеціалістів у галузі соціальної педагогіки та соціальної роботи; формувати навички роботи з різними категоріями населення; продовжувати формувати свідоме ставлення до навчально-пізнавальної діяльності та участі у професійно спрямованих формах позааудиторної роботи.

Результатом взаємодії зі студентами четвертого курсу має бути активна участь у науково-дослідницькій роботі, оволодіння науковою методологією та інноваційними технологіями соціально-педагогічної діяльності, ініціативність у пошуку інформаційних ресурсів, сформований стійкий інтерес до обраної професії.

Аналіз праць [1; 3], присвячених вивченню особливостей діяльності куратора академічних груп, змісту та напрямів його діяльності, ролі у формуванні як особистісних, так і професійних якостей студентів, дозволив виокремити такі **функції:**

Виховна:

- підготовка та проведення виховних заходів, які є дієвим засобом формування як особистісної, так і професійної культури майбутніх соціальних педагогів, їхніх інтересів, вироблення власного стилю професійної діяльності, виховання

професійних інтересів. План виховної роботи передбачає врахування індивідуальних потреб та інтересів студентів, рівня підготовленості студентської аудиторії, її соціальної активності.

Діагностична:

- вивчення індивідуальних якостей та здібностей студентів групи, спрямованості їх професійних інтересів; джерел позитивного впливу на студентів; особливостей сім'ї та сімейного виховання; мотивів вибору професії.

Інформаційно-консультативна:

- ознайомлення зі структурою та матеріально-технічною базою факультету, його традиціями; інформування студентів про рішення ректорату, деканату та кафедри; надання інформації щодо особливостей навчально-виховного процесу у ВНЗ, порад, рекомендацій студентам, які звернулись за допомогою;

Організаторська:

- забезпечення змістовного дозвілля студентів, активної участі у різних формах позааудиторної роботи на факультеті та поза його межами; сприяння діяльності студентського самоврядування; організація зустрічей студентів із представниками органів управління ВНЗ, залучення представників державних та недержавних організацій до співпраці;

Прогностична:

- прогнозування динаміки розвитку професійних інтересів майбутніх соціальних педагогів у позааудиторній роботі, тенденцій позитивного чи негативного впливу на професійну спрямованість позааудиторної роботи, сформованості готовності студентів до професійної діяльності.

На основі окреслених функцій куратора академічної групи та специфіки і змісту роботи зі студентами різних курсів визначаємо **основні обов'язки куратора академічної групи:**

- організація та проведення виховних годин;
- допомога студентам академічної групи (сиротам, напівсиротам; вихідцям з неблагополучних сімей; студентським сім'ям; інвалідам; вихідцям з багатодітних сімей; мешканцям Чорнобильської зони та ін.);
- формування інформаційної культури студентів;
- професійне виховання студентів;
- активізація участі студентів у різних формах позааудиторної роботи;
- формування потребнісно-мотиваційної сфери студентів;
- забезпечення позитивної емоційної атмосфери в групі;
- допомога в організації студентського самоврядування;
- обговорення результатів заліково-

РОЛЬ КУРАТОРА АКАДЕМІЧНОЇ ГРУПИ В ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОГО ІНТЕРЕСУ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ

екзаменаційної сесії, допомога невстигаючим студентам.

Оцінка ефективності роботи куратора має здійснюватися за такими **критеріями**:

- відсутність порушення навчальної дисципліни;
- успішна адаптація студентів першого курсу;
- ініціативність групи щодо участі у різних формах позааудиторної роботи;
- рівень сформованості інформаційної культури;
- різноманітність форм позааудиторної роботи, що сприяють формуванню інтересу до професійної діяльності соціального педагога;
- позитивна мотивація навчання;
- сформованість професійного інтересу;
- позитивна емоційна атмосфера в групі;
- активність у навчальній, науково-дослідній діяльності.

Куратори академічних груп мають працювати у тісній взаємодії з викладачами випускових кафедр. Основним аспектом діяльності кураторів академічних груп має бути якісне планування діяльності, вміння поєднання аудиторної та позааудиторної роботи. Доцільним є функціонування методоб'єднань кураторів, спрямоване на удосконалення різних видів позааудиторної роботи: навчальної, науково-дослідної, виховної та дозвілєвої. План роботи складається на навчальний рік.

З метою формування професійних інтересів майбутніх соціальних педагогів в умовах педагогічного університету вважаємо за обов'язкове ознайомлення студентів зі святами, подіями та датами соціального спрямування. Цьому прийтиме їх відображення у плануванні роботи куратора академічної групи.

Для налагодження узгодженої діяльності кураторів академічних груп, забезпечення системності у їх роботі, цілісності виховних впливів вважаємо за доцільне проведення методичних семінарів, круглих столів. Їх тематика має спрямовуватись на розв'язання проблем формування зацікавленості та ініціативності студентів щодо участі у різних формах позааудиторної роботи, усвідомлення сутності професійного вибору, готовності приймати нестандартні рішення при розв'язанні соціально-педагогічних ситуацій, формування самосвідомості, потребісно-мотиваційної сфери студентів та їх професійної спрямованості, становлення студентів як фахівців та готовності до професійної діяльності.

Змістом діяльності методоб'єднань кураторів має бути:

- аналіз анкетування студентів з метою виявлення їхніх інтересів, потреб, рівня сформованості інтересу до обраної професії;

- окреслення шляхів формування у студентів професійних інтересів, стійкої мотивації навчання та участі у різних формах позааудиторної роботи;

- соціальна паспортизація груп факультету;
- аналіз проведених заходів;
- тісна взаємодія з випусковою кафедрою, узгодження тематики курсових та випускових робіт;

- складання плану виховної роботи на семестр/рік;

- затвердження тематики доповідей викладачів для студентського лекторію;

- затвердження тематики доповідей студентів на студентських наукових конференціях;

- організація зустрічей з представниками ЗМІ;

- обмін досвідом, вироблення спільних рекомендацій щодо підвищення ефективності позааудиторної роботи;

- консультації;

- організація зустрічей з представниками структурних підрозділів університету (ректорату, деканату, бібліотеки);

- щомісячне заслуховування звітів кураторів академічних груп;

- аналіз підсумків результатів заліково-екзаменаційної сесії (зимової та літньої).

Темами, що мають розглядатися на цих семінарах, спрямованих на підвищення якості організації позааудиторної (науково-дослідної, навчальної, виховної та дозвілєвої) роботи студентів, мають бути:

- Форми та методи діагностування особистісних якостей та здібностей студентів.

- Вивчення мотивації навчання.

- Вивчення професійних інтересів студентів.

- Професіоналізація виховних впливів.

- Формування ціннісних орієнтацій студентської молоді.

- Педагогічні проблеми діагностики сформованості готовності до професійної діяльності.

- Клубні форми роботи у виховній діяльності куратора академічної групи.

- Система роботи куратора щодо формування професійних інтересів майбутніх соціальних педагогів.

- Організація самостійної роботи студентів.

- Організація дозвілєвої діяльності студентів.

- Участь студентської молоді у житті громади.

- Студентське самоврядування як засіб професійної підготовки в умовах університетської освіти.

- Інформаційна культура куратора.

- Аналіз і прогнозування соціально-педагогічних ситуацій міжсуб'єктної взаємодії на індивідуальному та груповому рівнях.

ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ (ІСТОРИОГЕНЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ)

- Формування у студентів відповідального ставлення до навчання.

- Формування професійних інтересів майбутніх соціальних педагогів.

- Підвищення активності студентів щодо участі у різних формах позааудиторної роботи.

Висновок. Підсумовуючи викладене вище, можемо стверджувати, що у процесі формування професійних інтересів майбутніх соціальних педагогів важлива роль повинна належати куратору академгрупи. Лише за умови цілісного проектування діяльності наставників академгруп можливо створити умови для самоактуалізації та самореалізації студентів.

1. Авдєєва І.М. Інноваційні комунікативні технології в роботі куратора академгрупи:

Навчальний посібник / І.М. Авдєєва, І.М. Мельникова. – К.: ВД “Професіонал”, 2007. – 304 с.

2. Кузьмінський А.І. Педагогіка вищої школи: Навч. посіб / А.І. Кузьмінський. – К.: Знання, 2005. – 486 с.

3. Романова С.В. Організаційно-виховна робота куратора академічної групи у вищих технічних навчальних закладах: дис... канд. пед. наук: 13.00.07 / Романова Світлана Вікторівна. – Слов'янськ, 2006. – 257 с.

4. Сергєєва В.Ф. Виховна робота в сучасному вищому закладі освіти: Методичні рекомендації / В.Ф. Сергєєва, В.С. Прокопчук, Н.В. Балабуха. – Луцьк: Ред.-вид. відд. “Вежа” Волинського державного університету імені Лесі Українки, 2000. – 110 с.

5. Тимошенко З.І. Болонський процес в дії: Словник довідник основних термінів і понять з організації навчального процесу у вищих навчальних закладах / З.І. Тимошенко, О.І. Тимошенко. – К.: Вид-во Європ. ун-ту, 2006. – 58 с.

Стаття надійшла до редакції 02.07.2010

УДК 373(4)

**Ірина Гамерська, аспірантка, викладач кафедри англійської мови
Дрогобицького державного педагогічного університету
імені Івана Франка**

ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ ОСВІТИ В КОНТЕКСТІ БОЛОНСЬКОГО ПРОЦЕСУ (ІСТОРИОГЕНЕТИЧНІ АСПЕКТИ ПРОБЛЕМИ)

У статті йдеться про актуальні шляхи розвитку освітнього простору Європи, зокрема в контексті Болонського процесу. Проаналізовано історіогенез ключових подій і документів формування цього складного феномена, який передбачає широкі інтегративні та інноваційні тенденції та зміни в системі європейської освіти.

Ключові слова: європейський освітній простір, Болонський процес, інтеграція, європейські стандарти освіти, інтеграція, інновація, взаємне визнання дипломів.

В статті йде про актуальних шлях розвитку освітнього простору Європи, зокрема в контексті Болонського процесу. Проаналізовано історіогенез ключових подій і документів формування цього складного феномена, який передбачає широкі інтегративні та інноваційні тенденції та зміни в системі європейської освіти.

Ключевые слова: европейское образовательное пространство, Болонский процесс, интеграция, европейские стандарты образования, интеграция, инновация, взаимное признание дипломов.

Speech goes in the article about progress of educational space of Europe trends, in particular in the context of Bolon of process. It is analysed history of events and documents of forming of this difficult, which foresees wide integrative and innovative tendencies and change in the system of European education.

Key words: European educational space, Bolon process, integration, European standards of education, integration, innovation, mutual confession of diplomas.

Постановка проблеми та аналіз останніх досліджень і публікацій.
Проблеми імплементації вітчизняного шкільництва в європейський освітній простір набувають особливого значення в контексті адаптації нашої спільноти до нових цивілізаційно-культурологічних вартостей та нейтралізації негативних нашарувань посттоталітарного минулого. Окремого наукового статусу набуває різнобічне вивчення того відносно короткого,

однак дуже цінного історичного досвіду, накопиченого завдяки інтенсифікації та інтеграції освітніх процесів у європейських країнах [1; 2; 4; 5].

Як відомо, прийнята міністрами освіти Франції, Німеччини, Італії та Сполученого Королівства Сумісна Декларація європейських міністрів освіти в Болоньї 19 червня 1999 року дала старт для розвитку фундаментальних модернізаційних та інтеграційних змін у шкільництві багатьох держав [2; 5].